

Nejstarší dochovaný herbář rostliny uchovává už 430 let

4.8.2025 - | Univerzita Pardubice

Nejen celý život, ale dokonce po mnoho generací může sloužit kvalitně vyrobený herbář. Důkazem je v Česku zřejmě nejstarší dochovaná sbírka sušených přírodnin z Muzea Broumova na Náchodsku. Je jí právě 430 let a aby zůstala zachována, prochází nyní restaurováním, které provádí děkan Fakulty restaurování Univerzity Pardubice.

Herbář s celkem 358 vylisovanými rostlinami a ilustracemi, který vytvořil v roce 1595 Johann Brehe z Überlingu v jižním Německu, má mimořádnou historickou i uměleckou hodnotu. Dochoval se totiž v původní celousňové vazbě bez dobových zásahů. Vzhledem ke svému stáří je ale přece jen už dost poškozený. Pracovníci broumovského muzea proto uvítali, když byl schválen projekt na záchranu této vzácné knihy zrestaurováním. Náklady byly vyčísleny na 260 tisíc.

Díky restaurování byly po letech získány i nové poznatky o vzácné knize. **„V době vzniku prvních herbářů bylo zvykem, že se vázaly do podoby knih. V případě broumovského herbáře byla ale nejdříve vyrobena kniha, do které Brehe postupně vlepoval sušené rostliny,“** odhalil Radomír Slovík, děkan pardubické fakulty restaurování, který dílo renovuje. Vyzdvihl přitom preciznost při lepení rostlin kličem vyrobeným z měchýřů jeseterů. **„Celoplošné lepení je jedním z důvodů, proč se dochovaly až do současnosti,“** uvedl.

Bohaté vyvedení vazby s pětimilimetrovými deskami z buku, pokrytými ovčí kůží, s kováním a sponami dokládají majetnost objednavatele díla. Kniha má 214 stran, po obvodu orámovaných žlutou linkou, přičemž značnou část její plochy zabírá samotná rostlina. Nad ní je v latině a v němčině uveden název a pod ní je text. Rostliny jsou v mnoha případech doplněné malbou. Autor ilustrace použil k doplnění chybějících částí rostlin jako třeba plodů a kořenů, k vyobrazení terénu a také zvířat.

Po dokončení restaurování, které se plánuje na listopad, získá herbář svoji někdejší krásu a stane se zřejmě žádaným exponátem. **„Zájem o jeho zapůjčení již projevilo Národní zemědělské muzeum, které plánuje v roce 2026 na zámku Kačina uspořádat výstavu herbářů. O rok později bude restaurovaná památka prezentována na velké výstavě v Praze,“** uvedl vedoucí Muzea Broumova Michal Bureš.

Autor: Aha! Článek vyšel 3. srpna v online vydání.

<https://www.upce.cz/nejstarsi-dochovany-herbar-rostliny-uchovava-uz-430-let>